

Záznam z 11. jednání pracovní komise předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k lobbingu

konané v pátek dne 28. dubna 2017 od 9:00 do 11:20 hod.
v budově Úřadu vlády (Strakova akademie), místnost č. 179

Přítomní členové:

Mgr. Radana Kubová, Ph.D., předsedkyně, Oddělení pro koordinaci procesu hodnocení dopadů regulace, Úřad vlády ČR
JUDr. Pavla Belloňová, Ph.D., Ministerstvo spravedlnosti
PaedDr. Ivana Dufková, Transparency International ČR
PhDr. Václav Nekvapil, Ph.D., Asociace Public Affairs Agentur
PhDr. Karel Škácha, Nadační fond proti korupci
Ing. Petr Vymětal, Ph.D., Katedra politologie, Vysoká škola ekonomická
Mgr. Marcel Wohlgemuth, Ministerstvo vnitra

Náhradníci:

PhDr. Mgr. Vít Šimral, LL.B. (Hons), Ph.D., Frank Bold za Mgr. Josefa Karlického, Frank Bold

Nepřítomní členové:

PhDr. Radim Bureš, odborná veřejnost

Hosté:

Mgr. Jan Broz, Ministerstvo spravedlnosti

Průběh jednání:

1) Zahájení jednání

Předsedkyně komise přivítala přítomné členy a zahájila jednání v 9:15. Komise byla prohlášena za usnášeníschopnou po té, co dorazili zbývající členové. Program byl schválen.

2) Výstupy z veřejné konzultace k přípravě věcného záměru zákona o lobbingu

Veřejná konzultace k přípravě věcného záměru zákona o lobbingu se konala ve středu 12. dubna 2017 od 9:30 na Úřadu vlády ČR. Cílem byla široká diskuze s dotčenými zájmovými, politickými i lobbistickými subjekty nad způsobem regulace lobbingu i nad její konkrétní podobou. Předsedkyně seznámila přítomné členy s průběhem a hlavními výstupy veřejné konzultace, resp. se stanovisky zúčastněných subjektů k dané problematice. Podkladovým materiálem pro diskuzi byl Návrh opatření na posílení transparentnosti legislativního a rozhodovacího procesu ve vztahu k lobbistické činnosti, který schválila vláda. Členové mají k dispozici zápis z veřejné konzultace. Účast na konzultaci byla hojná. Předsedkyně vyzvala členy PK k možnosti vyplnit anonymně dotazník, který byl předkládán i v rámci konzultace.

Dr. Belloňová reagovala, že podporují zaměření se na posílení transparentnosti v Parlamentu, zejm. ve vztahu k přijímání pozměňovacích návrhů. Na úrovni exekutivy potřeba není vnímána jako tak aktuální, jelikož byla zavedena řada opatření (RIA, VeKLEP). Ohledně regulace lobbingu by bylo vhodné se zaměřit na centrální úroveň, legislativní proces, zahrnout i asistenty a poradce politiků.

3) Diskuze nad variantami věcného řešení regulace lobbingu v České republice v rámci přípravy věcného záměru zákona o lobbingu

Předsedkyně předala slovo vedoucímu Oddělení boje s korupcí Mgr. Fadrnému, který představil aktuální stav prací a pracovní variantu řešení zohledňující mj. také předešlé diskuze i veřejnou konzultaci.

Původní návrh propojení s registrem zřízeným dle zákona o střetu zájmů nebude dále rozpracováván. Řešení nebude obsahovat registr lobbistických kontaktů, ale registr lobbistů. Zprávy o uskutečněných kontaktech by měly být podávány v pravidelných intervalech. Inspirace poslaneckým návrhem z roku 2010. Definice lobbisty dle rakouské právní úpravy. Spíše zaměření se na profesionální lobbisty a jejich povinná registrace. Ostatní kategorie by mohly mít možnost dobrovolné registrace případně podpořené určitými pobídkami (výhodami). Lobbovanými budou političtí funkcionáři dle § 2 ods. 1 zákona o střetu zájmů. Případná regulace asistentů poslanců a poradců bude zvažována. Další zvažované řešení, které bude rozpracováno, je vytvoření legislativní stopy – povinnost uvádět osoby, které se podílely na přípravě legislativních návrhů. Na jaké veřejné funkcionáře se bude povinnost vztahovat, bude ještě upřesněno. Legislativně ošetřeno v rámci zákona o e-Sbírce a e-Legislativě. Zavedení registru darů je zvažováno v rámci registru oznámení dle zákona o střetu zájmů.

Dr. Belloňová uvedla, že zpracují možnost rozšíření registru oznámení o zveřejňování darů. Vyjádřila podporu navrhovanému řešení a otevřenost k další diskuzi a práci na návrhu VZZ. Dr. Nekvapil zdůraznil, že pro zavedení legislativní stopy či ztransparentnění jednání výborů je nutná změna jednacích řádů komor. Asistenti v Senátu a v Poslanecké sněmovně mají odlišné pracovní právní postavení. Je nutné to vzít v potaz. Navrhuje důkladně zvážit povinnost veřejných činitelů setkávat se pouze s registrovanými lobbisty. To by napomohlo „závaznosti“ registru, jelikož by ho učinilo de facto povinným. Jak se bude definice lobbingu vztahovat na manažery firem a jiné zájmové skupiny, asociace? Budou v kategorii povinně či dobrovolně se registrovících?

Mgr. Fadrný reagoval, že v podstatě na in-house lobbisty se povinnost vztahovat nebude. Má se dotýkat osob či společností lobbujících ve prospěch třetích osob za úplatu. Dr. Vymětal upozornil, že v praxi se advokátní kanceláře snaží regulaci vyhýbat, argumentují zájmy klienta a povinností mlčenlivosti. Dle dr. Škáchy tyto aktivity advokátních kanceláří (lobbing) jsou problém a podporuje ošetření této oblasti. Dr. Belloňová navrhl, že pokud by nebyly zahrnuty v povinné registraci, mělo by to být kompenzováno odkrytím v rámci legislativní stopy.

Dle dr. Škáchy je cílem registrů zpětná vymahatelnost, politická odpovědnost lobbovaných a kontrola lobbistů navzájem. Jaké jsou zvažovány možné sankce? Mgr. Fadrný uvedl, že bude zřejmě snaha registr obcházet. Prokazatelnost, resp. odhalení neregistrovaných lobbistů, bude problematická, ale se sankcemi v případě zjištění takové skutečnosti se počítá.

Dr. Nekvapil konstatoval, že zaměření pouze na profesionální lobbisty se zdá jako málo efektivní. Velká část lobbistů zůstane neregulována. Podporuje co nejinkluzivnější registr lobbistů. To podpořil i dr. Vymětal. Jako vhodnější se mu jeví častější než roční periodická podávání zpráv o lobbistické činnosti. Ke zvážení předložil možnost využití tzv. spřízněné osoby (asistenti a poradci).

Dr. Škácha zdůraznil, že nepůjde podchytit všechno hned a nemělo by to být ani cílem. Je nutné dát tomu čas a vývoj, dát prostor neziskovkám, aby to mohly kontrolovat.

Mgr. Fadrný informoval, že nutnost vymezení kategorií lobbistů je podmíněna potřebou definovat číselně pro účely věcného záměru zákona o lobbingu počet lobbistů, kteří se budou registrovat a na něž se bude regulace vztahovat. Do budoucna nevyločil možné rozšiřování. Dohledový orgán bude dohlížet také na to, aby se daní lobbisté registrovali.

Dr. Šimral sdělil, že by se rádi do registru zapsali. Korupce nefunguje v ČR na bázi trhu, ale kartelu. Důraz klade na legislativní stopu. Navrhl lobbing ve vztahu k územnímu plánování jako další možné směřování regulace.

Mgr. Fadrný dodal, že se bude obracet na zahraniční kolegy spravující registry lobbistů s dotazy mj. i k nákladovosti provozování.

Dr. Škácha se dotazoval na případné ukotvení přechodných období k ošetření otáčivých dveří. Mgr. Broz upozornil na ústavní práva, resp. ústavní limity, které je třeba vzít v potaz (kontakt občanů s volenými veřejnými činiteli, apod.).

4) Různé

Další jednání pracovní komise proběhne předběžně 29. května dopoledne nebo 7. června dopoledne na ÚV ČR. Termín bude ještě upřesněn.

Zapsala a schválila: Mgr. Radana Kubová, Ph.D.
Zasláno k připomínkám dne 3. 7. 2017
Schváleno dne 11. 7. 2017